

The Artist

Da livet og filmen tog en dramatisk vending Af Bo Torp Pedersen

"The Artist" er én af de mest overraskende filmsucceser i mange år. Den har modtaget priser over alt hvor der uddeles filmpriser, og selv om filmen er en fransk-belgisk produktion, var den kvalificeret til en amerikansk Oscar, fordi filmen er optaget i USA. De færreste havde hørt om filmens instruktør før, og på forhånd virkede det som en 'gimmick' her i det 21. årh. at lave en film ikke blot i sort/hvid, men også som stumfilm.

Når filmen er lykkedes, og når filmen har vundet både de mange hædersbevisninger og et stort publikum, skyldes det, at den er mere end et 'gimmick'.

Filmene er så levende og opfindsomt fortalt, at den så at sige fører bevis for, at stumfilmens billedsprog havde en stor rigdom - trods de særlige hensyn, der skulle tages til manglen på talt/hørlig dialog. Man glemmer ikke, at det er en stumfilm, og på visse tidspunkter i første halvdel af filmen kan tilskueren måske nok gribe sig i at tænke, om det nu er så meningsfuldt at lave en stumfilm om overgangen fra stumfilm til talefilm. Men efterhånden som handlingen udvikler sig, oplever man, at det sagtens kan gå at fortælle historien i stumfilmens form.

Filmens skuespillere medvirker i høj grad til, at filmen udstråler så megen energi og fortælleglæde. Man må ikke glemme musikken, som er et centralt stemningskabende element. Stumfilm blev ikke set i stilhed, men med musik, ofte kun en 'klaverboks', i bedste fald vist et helt orkester, som man ser i begyndelsen af "The Artist". Senere i filmen benytter filmen på udmærket vis et smukt og stærkt følelsesvækkende tema, komponeret af Bernard Herrmann for Alfred Hitchcocks "Vertigo" (1958).

"The Artist" er også mere end en 'gimmick', fordi filmen faktisk har en historie at fortælle: En historie om mennesker, hvis liv undergår store forandringer, da den amerikanske filmindustri 1929-1930 går fra stumfilm til talefilm, og da det amerikanske samfund samtidig oplever det store børskrak og den store økonomiske depression. I den forbindelse tager filmen en vending fra komedie til drama.

Men det er klart, at for de filmhistorisk interesserede har filmen særlig meget at byde på. Den mandlige hovedperson, stumfilmsstjernen George Valentine, vækker alene ved sit navn associationer til den store romantiske stjerne Rudolph Valentino (1895-1926), men også til John Gilbert (1897-1936) og Douglas Fairbanks (1883-1939). Gilbert var én af de største mandlige stjerner i amerikansk stumfilm, bl.a. i nogle af Greta Garbos film. Da hans karriere - af flere grunde - kom i krise, måtte Garbo insistere på, at netop John Gilbert skulle spille hendes elskede i "Queen Christina" (1933), en

situation der ligner det vi ser i "The Artist", men selv det var ikke nok til at redde Gilberts karriere. Gilbert kunne ikke komme ud af sit alkoholmisbrug og døde januar 1936.

Nogle af de film, vi ser George Valentine indspille, vækker associationer til Douglas Fairbanks, der var én af amerikansk stumfilms mest atletiske og charmerende helte. George Valentines selvglæde, når han ser sit maleri eller ser sig selv i spejlet, har en præcis parallel i Mel Brooks stumfilmskomedie "Silent Movie" (1976), hvor den moderne 1970-80er-stjerne Burt Reynolds netop på den måde parodierer sig selv. "Silent Movie" er i øvrigt i farver, men er ellers ligesom "The Artist" fortalt som en stumfilm, holdt helt i farce-genren.

Historien om den store stjerne, som kommer i krise, og som snart overskygges af den yngre person, som han har hjulpet til en karriere, er én af de historier, som Hollywood har ladet fortælle flere gange, f. eks. i John M. Stahls "Letter Of Introduction" (1938) og i tre udgaver af "A Star Is Born", hhv. 1937, 1954 og 1976. Mest kendt er 1954-udgaven, hvor Judy Garland er den stigende stjerne, mens James Mason spiller stjernen på nedtur.

Trods "The Artist"s mange kvaliteter og høje underholdningsværdi er Stanley Donens "Singin' In The Rain" (1952) for mig stadig den uovertrufne film om den tidlige tonefilm. "Singin' In The Rain" er fortalt i hele filmsprogets register med både farver og lyd, og som musicalfilm har den en stilisering, der er ideel til den enkle historie. I sang og dans udfolder livsglæden sig helt uimodståeligt. Netop dansen får også til sidst i "The Artist" en markant betydning. God fornøjelse.

Filmfakta

L'artiste – Frankrig/Belgien 2011 – Instr. og manus: Michel Hazanavicius – Medv.: Jean Dujardin, Bérénice Bejo, John Goodman, James Cromwell, Penelope Ann Miller – Længde: 100 min. – Biografpremiere d. 9/2 og på DVD 17/8 2012 – Distribution/pressebilleder © Scanbox – Tilladt for alle, men frarådes børn under 7 år

Links

<http://cinemazone.dk/review.asp?id=8585&area=2>

<http://www.philm.dk/Movie/Detail?id=1300>

<https://www.eyeforfilm.co.uk/review/the-artist-film-review-by-anne-katrin-titze>

<https://www.nytimes.com/2011/11/25/movies/the-artist-by-michel-hazanavicius-review.html>